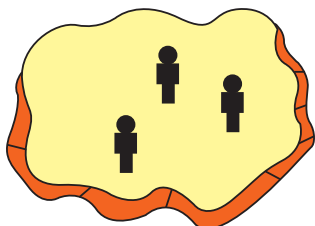
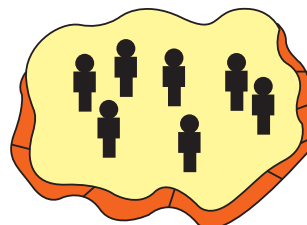

با توجه به شکل ۳۱، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

- ۱- بیش‌تر جمعیت در ناحیه‌ی بیابانی زندگی می‌کنند یا در ناحیه‌ی نیمه‌بیابانی؟ چرا؟
- ۲- رنگ نشانه‌ی نواحی بسیار کم جمعیت است. علت کمی جمعیت این ناحیه چیست؟
- ۳- نقاط تیره‌ی روی نقشه به رنگ نواحی پرجمعیت را نشان می‌دهد. علت وجود بعضی نقاط پرجمعیت در ناحیه‌ی خشک بیابانی چیست؟
- ۴- دو سرزمین «الف» و «ب» مساحت یکسان دارند. تراکم جمعیت در کدام یک بیش‌تر است؟

ب

الف

زندگی روستایی در ناحیه‌ی بیابانی و نیمه‌بیابانی

در گذشته، کاریز یا قنات نقش مهمی در تأمین آب این نواحی داشته است. امروزه با بستن سد بر روی رودها در نواحی کوهستانی مجاور یا کندن چاه‌های عمیق و نیمه‌عمیق، آب مورد نیاز این ناحیه را تأمین می‌کنند.

پس از انقلاب اسلامی، وزارت جهاد کشاورزی در توسعه‌ی کشاورزی و عمران و آبادانی روستاها از جمله در راه‌سازی روستایی، احداث مدارس و مراکز بهداشتی و درمانی نقش مهم و مؤثری داشته است.

روستائیان به علت وجود آب کافی، آب و هوای مساعد و خاک قابل کشت در روستاها زندگی می‌کنند. در ناحیه‌ی بیابانی و نیمه‌بیابانی، عوامل گفته شده در بالا، به اندازه‌ی کافی و مورد نیاز وجود ندارد. همان‌طور که در شکل ۲۴ (انواع خاک‌ها) دیدید، در این ناحیه، میزان خاک مساعد و حاصلخیز کم است؛ به‌علاوه، در مناطقی هم که خاک مناسب وجود دارد، آب کافی در اختیار نیست. یکی از مهم‌ترین مشکلات کشاورزی در این ناحیه، کمبود آب است.

شکل ۳۲- حفر قنات برای تأمین آب در ناحیه‌ی بیابانی و نیمه‌بیابانی

شکل ۳۴- سد ساوه در استان مرکزی برای تأمین مصارف کشاورزی و تولید برق

شکل ۳۳- حفر چاه و ایجاد منبع آب به وسیله وزارت جهاد کشاورزی

فعالیت

- ۱- زندگی روستایی بیش‌تر بر پایه‌ی چه عواملی قرار دارد؟
- ۲- مهم‌ترین مشکل فعالیت کشاورزی برای روستائیان ناحیه‌ی بیابانی و نیمه‌بیابانی چیست؟
- ۳- در گذشته، ساکنان ناحیه‌ی بیابانی و نیمه‌بیابانی برای تأمین آب چه چاره‌ای اندیشیده بودند؟

پرس‌وجو و گفت‌وگو کنید.

- * آب مصرفی روستا یا شهر محلّ زندگی شما از کجا تأمین می‌شود؟
- * آب مصرفی شما چگونه به محلّ زندگی شما می‌رسد؟
- * به نظر شما، برای حفظ آب و استفاده‌ی بیش‌تر از آن در ناحیه‌ی بیابانی و نیمه‌بیابانی، چه راه‌هایی وجود دارد؟

زندگی شهری در ناحیه‌ی بیابانی و نیمه‌بیابانی

در ناحیه‌ی بیابانی و نیمه‌بیابانی، به‌سبب کمبود آب و خاک مناسب برای کشاورزی، زندگی شهری نسبت به زندگی روستایی از رونق بیش‌تری برخوردار است. در این ناحیه، شهرهای پرجمعیت بیش‌تر در کوهپایه‌ها به‌وجود آمده‌اند. آیا می‌دانید چرا؟ سه شهر تهران، مشهد و اصفهان که در ناحیه‌ی کوهپایه‌ای قرار گرفته‌اند، به ترتیب، پرجمعیت‌ترین شهرهای کشورند. در بعضی نواحی پست این ناحیه نظیر جلگه‌ی خوزستان نیز شهرها به‌دلیل وجود معادن، توسعه یافته‌اند.

شکل ۳۵- الف - چشم‌انداز شهری تهران - بزرگراه شهید همت

شکل ۳۵- ب - چشم‌انداز شهری - مشهد مقدس

شکل ۳۶- ازدحام جمعیت در تهران

* تهران پرجمعیت‌ترین شهر ایران

در سال‌های اخیر به‌سبب زیاد شدن جمعیت، تعداد شهرهای بزرگ و پرجمعیت در کشور ما افزایش یافته است و بعضی از شهرهای کوچک نیز به‌صورت شهرهای بزرگ و پرجمعیت درآمده‌اند.

شهر تهران حدود دویست سال پیش در زمان آقامحمدخان قاجار به پایتختی برگزیده شد. این شهر در آن زمان کوچک بود و ۱۵۰۰۰ نفر جمعیت داشت اما امروزه، تهران پرجمعیت‌ترین شهر ایران است. طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵، استان تهران بیش از ۱۳ میلیون نفر جمعیت دارد که حدود ۸ میلیون نفر آن در شهر تهران زندگی می‌کنند.

گسترش سریع جمعیت در تهران سبب آلودگی محیط‌زیست، کمبود منابع آب، کمبود مسکن، کمبود فضای سبز (پارک) شده و تصمیم‌گیری را برای مسئولان امور دشوار کرده است.

شکل ۳۷- ازدحام وسایل نقلیه در تهران